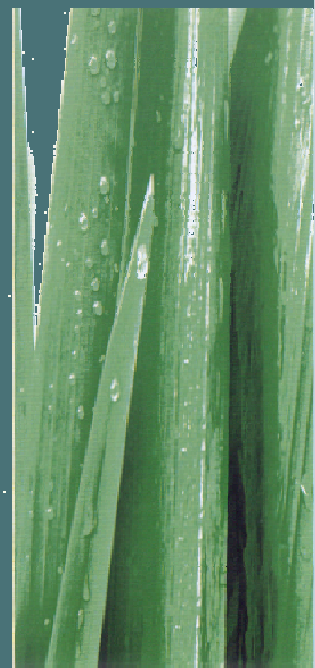

Groenkwaliteit en **G**roenonderhoud **G**emeente Beemster

APRIL 2012
REVISIE 3

Samenvatting	1
1.1 Doel.....	3
1.2 Werkwijze	4
1.3 Inhoud.....	4
2 Huidige kwaliteit.....	5
2.1 Middenbeemster Noordoost	7
2.2 Middenbeemster Noordwest.....	8
2.3 Middenbeemster Zuidoost	9
2.4 Middenbeemster Zuidwest	10
2.5 Middenbeemster bedrijventerrein	11
2.6 Zuidoostbeemster	12
2.7 Westbeemster	13
2.8 Noordbeemster.....	14
3 Verhouding normen en uurbesteding	15
3.1 Uurbesteding	16
3.2 Kosten	16
4 Verschillen in normen en bestede uren	17
4.1 Uurbesteding	17
4.2 Kosten	17
5 Alternatieven.....	19
5.1 Bijstellen kwaliteitsniveau.....	19
6 Besparingsopties	22
6.1 Materieel en methode	22
6.2 Omvormingen.....	27
6.3 Aandachtspunten	37
6.4 Toekomst.....	40

Samenvatting

In de gemeente Beemster is het groenonderhoud altijd op hoog niveau uitgevoerd. Uit een objectieve meting blijkt dat er een A kwaliteit gehaald wordt. In veel gemeenten ligt het niveau op een B kwaliteit.

Het is de vraag of de A kwaliteit nog wel past bij deze tijd, waarin iedereen scherper op de kosten let.

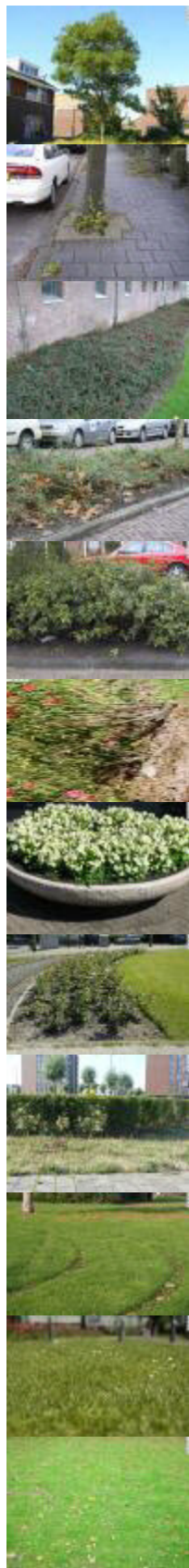
Dit onderzoek laat de huidige kwaliteit zien en de kosten die dat met zich mee brengt. Daarnaast laat het onderzoek zien wat de kosten zijn als er genoeg wordt genomen met een wat lagere beeldkwaliteit.

Al meerdere jaren besteedt gemeentewerken ongeveer 11.400 uur aan het groenonderhoud in de wijken en op de begraafplaats. Het blijkt dat dat overeenkomt met de normen die er voor staan.

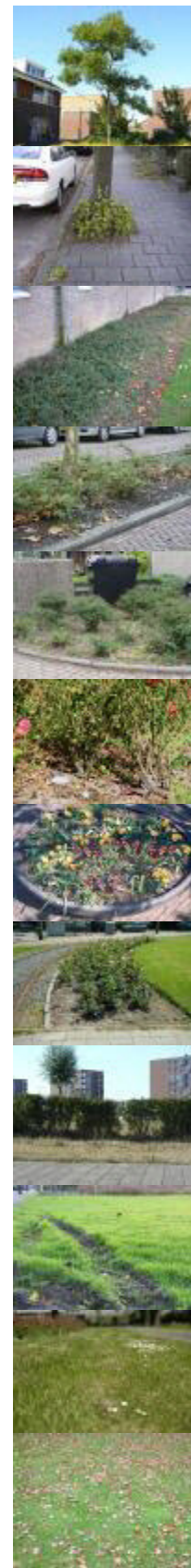
In de huidige tijd is het van belang dat gekeken wordt of het werk efficiënter of effectiever uitgevoerd kan worden. Dat kan en daarvoor zijn voorstellen gedaan. Lastig te onderhouden groen of relatief dure groenvakken kunnen aangepast worden, zodat het onderhoud gemakkelijker is uit te voeren. Op die manier kan het aantal uren worden terug gebracht met maximaal 750 uur. Om dit te kunnen bereiken is wel een investering nodig in omvormingen. De totale omvormingen zijn begroot op € 99.000,00 (maximaal) binnen dit pakket moeten keuzen gemaakt worden, het is reëel om er vanuit te gaan dat het complete pakket kan worden gerealiseerd. De investeringen verdienen zichzelf terug binnen 3 tot 4 jaar. Geadviseerd wordt om de aanpak te faseren en te starten met de omvormingen die zichzelf snel terugverdienen (in ongeveer 2 jaar). Het gras in dorpsranden kan extensiever worden onderhouden, omdat Gemeentewerken daar het materieel niet voor heeft, kan dit onderhoud het best naar de aannemer worden verschoven. Gemeentewerken kan hierdoor 120 uur besteden aan het groen in de wijken.

Ook zonder omvormingen kan er bespaard worden. Echter dan gaat het ten koste van de beeldkwaliteit, van niveau A gaat men dan naar niveau B. Het groen wordt dan minder vaak geschoffeld of gemaaid. Als wordt omgevormd en de beeldkwaliteit wordt verlaagd van A naar B, dan is ongeveer 9250 uur nodig voor het groenonderhoud.

Gemeentewerken had tot vorig jaar voldoende mensen in dienst om het groen op niveau A te onderhouden. Door natuurlijk verloop zijn er 2 mensen vertrokken en een derde volgt komend jaar.

Beeldkwaliteit A

Beeldkwaliteit B

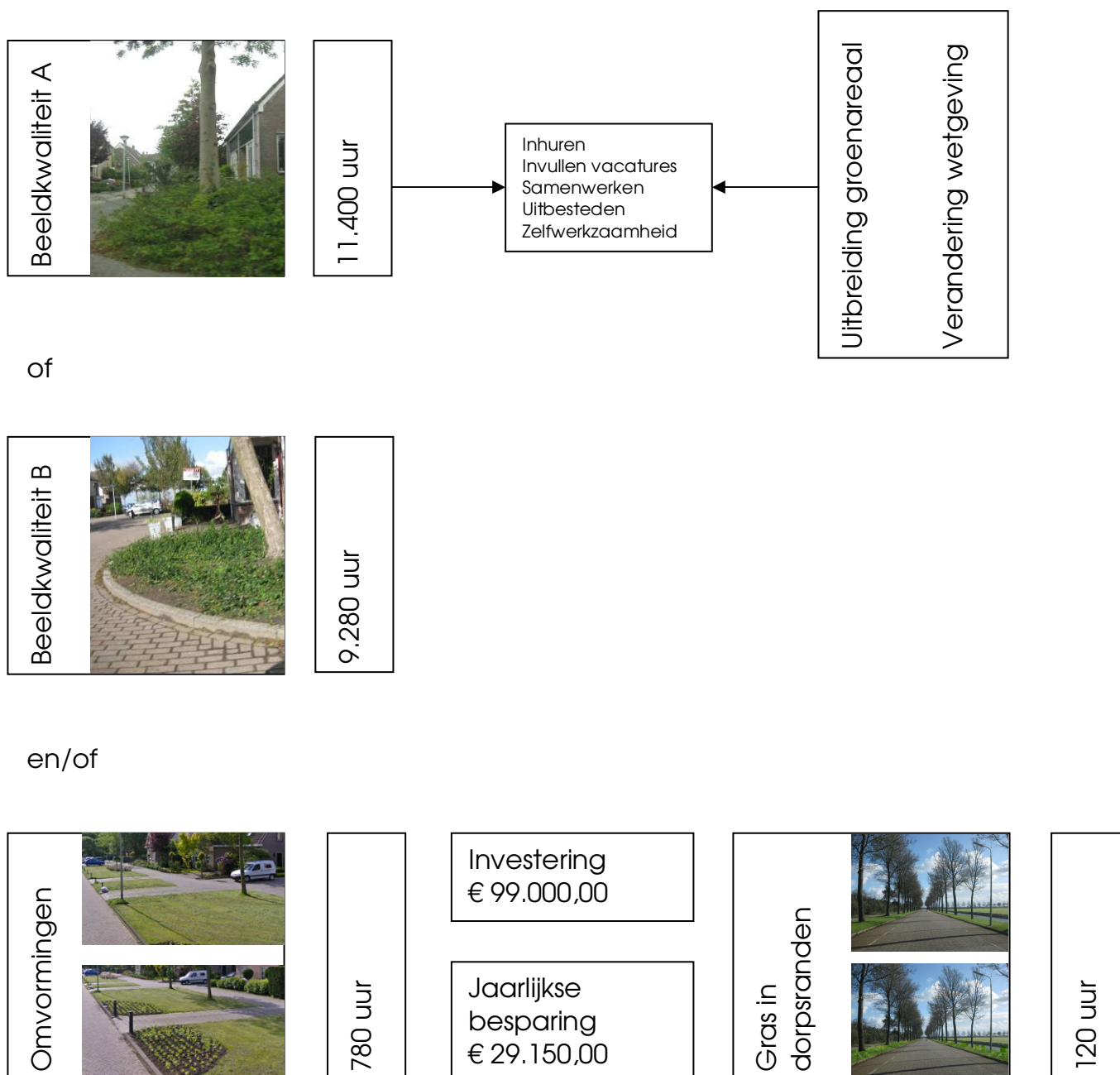
Als gekozen wordt om niveau A te handhaven, dan moeten er mensen worden ingehuurd of dan moet er werk worden uitbesteed.

Als gekozen wordt voor niveau B dan kan het werk uitgevoerd worden binnen de huidige capaciteit.

In de toekomst zal het groenareaal groeien bij nieuwbouw in Middenbeemster en Zuidoostbeemster, hierdoor zijn meer uren nodig voor het groenonderhoud. Door te verwachten wijzigingen in de wetgeving omtrent het gebruik van chemisch onkruidbestrijdingsmiddelen zal ook meer tijd gaan zitten in de onkruidbeheersing.

Bij beide ontwikkelingen moet nagedacht worden waar de extra capaciteit vandaan wordt gehaald en hoe met de stijgende kosten wordt omgegaan.

Uit het onderzoek blijkt dat er keuzen moeten worden gemaakt. In het onderstaande schema staan de keuzen aangegeven.

1 Inleiding

De gemeente Beemster is een bijzondere gemeente. De polder waarin de gemeente ligt staat op de Werelderfgoedlijst, vanwege zijn bijzondere cultuurhistorische en landschappelijke waarde. De gemeente heeft altijd met veel zorg het groen onderhouden. Het onderhoudsniveau ligt hoog. De gemeente Beemster moet bezuinigen en wil dat onder andere bereiken door het groenonderhoud aan te passen.

Het beheer en onderhoud van het groen wordt geregeld door de Technische Dienst Beemster en Zeevang (TDBZ) en grotendeels uitgevoerd door Gemeentewerken (GW). Een deel van het groenonderhoud is uitbesteed aan derden. Dit zijn bijvoorbeeld de bermen langs de doorgaande wegen en het bedrijventerrein.

1.1 Doel

Met het oog op een efficiënt groenonderhoud wil de gemeente Beemster de huidige groenkwaliteit en de kosten van het groenonderhoud onder de loupe te nemen. Op basis van het onderzoek moeten keuzen gemaakt kunnen worden tussen het beeld van het groen, de kosten voor het groen en de inzet van Gemeentewerken.

De volgende vragen staan daarbij centraal;

1. Wat is de huidige kwaliteit van het onderhoud (conform de kwaliteitscatalogus van de CROW; Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek)?
2. Hoe verhouden groenonderhoudsnormen zich tot de kosten voor het onderhoud in Beemster?
3. Als er verschillen zijn tussen uurnormen en de bestede uren in Beemster, waar zijn dan verbeteringen mogelijk?
4. Welke alternatieven zijn er (voor de kwaliteit in relatie tot de kosten)?
5. Welke besparingen zijn er mogelijk door groen om te vormen en welke investering is daarvoor nodig?

Het doel van dit onderzoek is onder andere de mogelijkheden voor bezuinigingen op een rij te zetten, inclusief de gevolgen daarvan voor de begroting en de beeldkwaliteit van het groen. Op basis daarvan kan het gemeentebestuur weloverwogen keuzen maken tussen de mogelijke bezuinigingen op korte termijn en/of mogelijke investeringen die in de toekomst leiden tot een efficiënter groenonderhoud.

1.2 Werkwijze

Adviesburo R.I.E.T. is het onderzoek gestart met een meting van de kwaliteit van het groenonderhoud (in de wijken en de randen van de begraafplaats, de sportvelden en de ijsbaan) in de verschillende kernen en wijken. Deze meting is uitgevoerd aan de hand van de meetlatten van de CROW. Daarna is er aan de hand van een vragenlijst in een discussiebijeenkomst met TDBZ en Gemeente Werken gesproken over de huidige wijze van groenonderhoud en de mogelijke verbeteringen in het groenonderhoud. Het huidige onderhoud is verwerkt in een tabel met IMAG-normen (Instituut voor Milieu- en Agritechniek), hierdoor ontstaat een beeld van de inspanning van Gemeentewerken ten opzichte van algemeen geldende tijdnormen.

De gegevens uit de tabel zijn vervolgens geanalyseerd om te kijken of anders werken tijd en geld bespaart. Dit is samen met de uitkomsten uit de discussiebijeenkomst verwerkt in verbetervoorstellen en alternatieven voor het groenonderhoud. Tevens is gekeken of groen omgevormd kan worden, zodat het makkelijker te onderhouden is. Hiervoor zijn vaak investeringen nodig die zich op termijn terugverdienen.

1.3 Inhoud

In dit onderzoek worden de eerder genoemde vragen behandeld en chronologisch beantwoord in elk hoofdstuk.

Alle kosten die in dit rapport genoemd worden, zijn bedragen exclusief B.T.W. en VAT.

2 Huidige kwaliteit

Wat is de huidige kwaliteit van het onderhoud (conform de kwaliteitscatalogus van de CROW)?

Om de kwaliteit van het huidige onderhoud in de openbare ruimte in beeld te brengen heeft de CROW een kwaliteitscatalogus opgesteld, waarin met beelden de onderhoudskwaliteit van alle onderdelen van de openbare ruimte is vastgelegd. De CROW werkt met vijf onderhoudsniveaus (A+, A tot en met D). Bij elk niveau en bij elk onderdeel is een foto afgebeeld met een korte omschrijving.

De kwaliteitsmeting is gedaan zeer kort na de laatste onderhoudsronde, half oktober 2011. In de laatste ronde is een flinke inhaalslag gedaan na de slechte zomer van 2011. Na een droog voorjaar volgde de natte en groeizame zomer. De onkruidgroei was bijna niet in de hand te houden. Het beeld na de laatste ronde week dus af van het beeld gedurende de zomer. De meting is een momentopname, wanneer de meting vaker wordt uitgevoerd gedurende het seizoen, dan ontstaat een representatiever beeld.

Aan de hand van de catalogus is objectief de huidige kwaliteit van het onderhoud bepaald.

Er zijn 7 wijken onderscheiden; Middenbeemster (4 kwadranten, bedrijventerrein), Zuidoostbeemster en Westbeemster. In Noordbeemster ligt nagenoeg geen openbaar groen en deze kern is daarom niet meegenomen in de kwaliteitsbepaling.

De groenkwaliteit is nagenoeg gelijk in de verschillende wijken en kernen. Bijna overal wordt kwaliteit A gehaald en soms zelfs A+. Slechts op enkele plekken is er sprake van kwaliteit B, meestal komt dit door slechte bereikbaarheid of zijn er andere redenen waarom het onderhoud erg lastig is. Dit is bijzonder te noemen voor openbaar groen, veel gemeenten streven kwaliteitsniveau B na.

Tussen de kernen en wijken zijn de verschillen vooral merkbaar door de stedenbouwkundige opzet en minder in de kwaliteit van het onderhoud.

In Middenbeemster valt vooral het gemeentehuis en omgeving op. De tuinrichting is zeer gedetailleerd, wat veel aandacht vraagt. Hier wordt zeker kwaliteit A+ gehaald. Op de begraafplaats is de groenkwaliteit vrij divers van B (of plaatselijk zelfs C voor de halfverhardingen) tot A of A+ voor bijvoorbeeld de hagen en plantvakken.

Alle buitenranden van de wijken en dorpen zijn groen en goed onderhouden. In Middenbeemster wordt hier een A kwaliteit gehaald, in Westbeemster is de rand nabij de school en de sportvelden iets minder, hier wordt een B kwaliteit gehaald. In Zuidoostbeemster zijn de randen ook groen en goed onderhouden. Hier wordt ook gemiddeld een A kwaliteit gehaald. Daar waar bedrijven of achterkanten liggen staat bosplantsoen, bij voorzijden van de woningen staan vaak bomen in grasbermen, er is op die plekken vrij zicht op het landschap.

De stedenbouwkundige opzet van de wijken is rechthoekig, er is veel ruimte voor groen, vaak in combinatie met water. De meeste straten zijn beplant met bomen, in smalle straten staan vormbomen, in de bredere straten staan bomen in groenstroken of grasbermen. De speelplekken liggen in het groen en zijn goed verzorgd en overzichtelijk.

2.1 Middenbeemster Noordoost

In deze wijk ligt het gemeentehuis met tuin. Er zijn arbeidsintensieve buxushagen en –wolken. De Carpinushaag is strak geschoren en heeft vensters/openingen. In het omliggende gazon liggen heuvels die frequent gemaaid worden en er staan heesters die gesnoeid worden als wolken. In de tuin staan vaste planten en grassen. Een dergelijke inrichting vraagt veel aandacht en tijd. Daarnaast woekert in enkele platvakken heermoes, een zeer lastig te verwijderen onkruid. De tijd wordt zorgvuldig verdeeld over de werkzaamheden in de gehele gemeente. De laatste jaren wordt er minder tijd in het tuin gestopt dan de inrichting vereist. Dat betekent dat de sterkste planten nu overleven en de zwakkere langzaam verdwijnen. De inrichting van de tuin verandert dus langzaam. Gemeentewerken probeert met een zo beperkt mogelijke inzet toch een goed beeld te behalen. Het beeld van het onderhoudsniveau ligt nog wel hoog, A+.

De rest van de wijk is ook goed verzorgd, het kwaliteitsniveau is gemiddeld A. Het groen ligt in lange stroken langs singels. Vaak zijn het gazons met bomen.

In de straten staan bomen in vakken of verhoogde bakken. De sierheesters worden goed onderhouden en behalen niveau A. Hier en daar staan gedoornde struiken zoals berberis of chaenomeles, deze vakken zijn lastiger in onderhoud maar de vakken zien er wel goed uit.

De buitenrand is groen en open (bomen in gazon) en wordt intensief onderhouden.

Er zijn ruime speelplekken, ze liggen voornamelijk in gazons.

2.2 Middenbeemster Noordwest

Deze wijk kenmerkt zich door de brede groensingel in het midden van de wijk (Bernardus Hollanderstraat). Deze groenstrook bestaat uit gazons met bomen en vakken met sierheesters, eenjarigen en rozenvakken. Plaatselijk staan opgaande heesters, waarvan de randen worden gesnoeid, terwijl er ruimte genoeg is om de heesters uit te laten groeien. Randsnoei kan hier achterwege blijven. Aan de oostzijde van de groenstrook staat hoge beplanting, waardoor het pad vrij donker wordt. De groenstrook is overzichtelijk en goed onderhouden.

In de straten staan veel bomen in verharding, regelmatig staan er vormbomen (smalle zuilen). De bomen worden onderhouden op kwaliteitsniveau A.

De buitenrand (G. Hoogstraatenlaan) is ook in deze wijk groen en open en van een kwaliteitsniveau A. De rand bij de sportvelden is vrij dicht en ligt achter huizen verstopt. In de Rombout Hogerbeetsstraat staan vrij grove heesters in een smal vak, waardoor randsnoei nodig is.

2.3 Middenbeemster Zuidoost

Het zuidoostelijk kwadrant is nog maar voor een klein deel ingevuld. Er ligt nagenoeg geen openbaar groen, slechts enkele bermen. In de bermen hebben omwonenden op enkele plekken éénjarigen en bollen geplant. De kwaliteit van het onderhoud ligt op niveau A.

2.4 Middenbeemster Zuidwest

In het zuidwestelijk kwadrant ligt de ijsbaan/multifunctioneel veld en de begraafplaats.

De buitenrand van deze wijk (Klaas Hogetoornlaan) is ruim en groen. Aan de kant van de achtertuinen ligt een strook bosplantsoen. Deze wordt onderhouden op niveau A/B, er staat wat onkruid in. De buitenzijde van de weg bestaat uit gras met bomen, onderhouden op niveau A.

Op de begraafplaats is het onderhoud van de buitenrand van een lager niveau, namelijk B, de bereikbaarheid is vanwege de taluds lastig. Op de begraafplaats zelf zijn de plantvakken en hagen van niveau A. De halfverharding was op het moment van de opname van een mindere kwaliteit, er stond nogal wat onkruid in.

De plantvakken en hagen op de begraafplaats zijn nogal smal, dit is lastig in het onderhoud.

In de wijk liggen diverse speelplekken op hoeken, de speelplekken zijn verzorgd en overzichtelijk.

Op de Westerhem staan op de hoeken plantenbakken, dit is wat ongebruikelijk in een woonwijk.

De Kerkhoflaan is een groene langzaam verkeerroute. Het middelste deel van de route is vrij dicht beplant en wat donker, het westelijk en oostelijk deel zijn juist open en gemakkelijker te onderhouden.

De Nicolaas Cromhoutlaan is breed en groen. Langs de singel liggen brede gazons en er staan rijen bomen. In het noordelijke deel staan plukken opgaande heesters die niet overal een functie hebben.

2.5 Middenbeemster bedrijventerrein

Weinig delen van het bedrijventerrein zijn in onderhoud van de gemeente zelf. De beplantingsvakken langs de Insulideweg zijn in onderhoud van derden, het winter- en snoeionderhoud wordt nog wel door de gemeente uitgevoerd. De buitenrand aan de noordzijde en westzijde zijn wel in onderhoud van de gemeente, het onderhoud is kwaliteit A of B. De rand is alleen van buitenaf te zien, vanaf het bedrijventerrein is de rand niet zichtbaar.

Aan de Bamestraweg ligt een groot parkeerterrein omgeven door heesters, de buitenrand is gras en overzichtelijk.

2.6 Zuidoostbeemster

In Zuidoostbeemster staat oude bebouwing langs de hoofdwegen (Zuiderweg, Purmerenderweg). Vaak zijn de hoofdwegen voorzien van grasbermen en of slootkanten. De bermen zijn smal en staan vol met obstakels en bomen. Het maaien is hierdoor heel lastig en arbeidsintensief. Het is hier lastig om het A-niveau te halen, terwijl dit elders wel wordt bereikt.

In de straten staan veel bomen, veelal in verharding, maar er zijn ook enkele straten met grasbermen (bijvoorbeeld Zuiderpad) en bomen. De boomspiegels in de verharding zijn gespoten en het onkruid is nog als gele pollen te zien, hierdoor wordt de beeldkwaliteit minder en gaat naar niveau B. In de Kramerstraat staan smalle zuilbomen.

De westelijke en noordelijke buitenrand is groen en open, het kwaliteitsniveau is A.

In het dorp liggen enkele sloten/singels met grasbermen en bomen. De grasbermen hebben een A kwaliteit, de beschoeiingen zijn goed. De gazons zijn plaatselijk voorzien van een vak eenjarigen of rozen (Verzetplein). Deze vakken zijn goed onderhouden.

Bij de vijver aan de Ninaberstraat staan vaste planten. In een enkel vak sierheesters staan ook struikrozen.

De grote vakken lage heesters langs de singel (J.J. Grootlaan) worden goed onderhouden, ondanks dat de bereikbaarheid minder is. Hier wordt zeker een A kwaliteit gehaald.

Aan het Zuiderpad, Noorderpad en het Kolkpad tot de A7 staan vrij veel knotwilgen in de smalle berm.

2.7 Westbeemster

In Westbeemster zijn langs de hoofdwegen grasbermen met bomen aanwezig, hier staat de oude bebouwing. In de zuidoosthoek van het dorp is recent gebouwd. De groenvakken zijn hier erg kleinschalig en nog jong. Er staat hier meer onkruid dan elders, daarom ligt de kwaliteit op een B niveau. Enkele vakken zijn zo klein en kwetsbaar dat ze beter dichtgestraat kunnen worden.

Rond de school en het sportveld staat vrij grove beplanting in smalle stroken, er is hier veel randsnoei nodig, de beplanting wordt ouder en daardoor oogt deze minder qua kwaliteit. Het onderhoud haalt hier een B kwaliteit. Langs het sportveld slaat de beplanting slecht aan, waarschijnlijk vanwege de wind.

Het groen in de smalle straatjes wordt goed onderhouden, maar de beplanting is vaak te grof voor de smalle stroken. Er is veel randsnoei nodig, ook hier wordt de beplanting ouder en oogt daardoor minder.

De dorpsrand aan de Landbouwlaan is opgaand, nergens in de Beemster zijn de randen opgaand.

Het groen rond de speelplek aan de Torenstraat is van mindere kwaliteit.

2.8 Noordbeemster

In Noordbeemster ligt weinig groen dat door Gemeentewerken wordt onderhouden. Het groen bestaat uit gesloten heesters op en rond de rotonde en grasbermen met bomen langs de wegen. Het kwaliteitsniveau ligt op niveau B.

3 Verhouding normen en urresteding

Hoe verhouden groenonderhoudsnormen zich tot de kosten en kwaliteit voor het onderhoud in Beemster?

Middels een interview met de buitendienst en op basis van gegevens uit de jaarplanning en tijdregistratie is een opzet gemaakt van de maatregelen die worden uitgevoerd in het groen.

Volgens het urenregistratiesysteem werden aan openbaar groen en onderhoud begraafplaats de volgende uren besteed.

Jaar	2007	2008	2009	2010	2011
Uren	11.181	11.075	11.604	10.231	9.251
					+ 300 uur inhuur

Tot 2009 werden er dus gemiddeld ruim 11.000 uren besteed aan het groen. Sindsdien is het aantal uren gedaald, dat heeft verschillende oorzaken.

In 2007 tot 2009 was er sprake van zachte winters met weinig werk in de gladheidbestrijding. Het wintersnoeiprogramma kon geheel volgens planning uitgevoerd worden.

In 2010 en 2011 was er veel sneeuwval en gladheid in de wintermaanden. Er is toen veel tijd gestoken in de gladheidbestrijding. Het wintersnoeiwerk is daardoor deels vooruit geschoven naar de volgende winter.

Halverwege 2011 hebben twee personen (2 fte)

Gemeentewerken verlaten vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Medio 2012 zal een derde persoon (0,6 fte) de dienst verlaten.

Deze medewerker heeft voornamelijk een binnenfunctie.

Daarom zal dit vertrek minder merkbaar zijn in het buitenwerk.

Echter zijn taken moeten wel worden overgenomen. Voor een klein deel zullen buitenmedewerkers taken overnemen.

In 2011 is Baanstede voor 300 uur ingehuurd om het gat dat ontstond door de vertrekkende medewerkers op te vullen.

Deze uren worden niet geboekt op openbaar groen en begraafplaats, maar deze zijn feitelijk wel besteed aan het onderhoud van het groen.

In een schema zijn de maatregelen, frequenties en bewerkingspercentages ingevuld zoals die gebruikelijk zijn in de Beemster. Daarna is op basis van IMAG normen een vergelijking gemaakt met de urresteding.

De uren die worden besteed aan zwerfvuil opruimen en bladruimen vallen onder reiniging en komen dus niet terug in de schema's voor het groenonderhoud.

Vervolgens is een vergelijking gemaakt aan de hand van prijzen in de markt.

3.1 Uurbesteding

Als de opgave van de buitendienst wordt verwerkt in een schema met IMAG normen (Instituut voor Milieu- en Agritechniek), dan blijkt dat de totale tijdbesteding goed overeenkomt met de normen.

In het schema zijn enkele aannames gedaan voor hoeveelheden omdat er geen gedetailleerde gegevens beschikbaar zijn over bijvoorbeeld het aantal oude bomen, graskanten of heesterranden.

3.2 Kosten

Aan de hand van marktprijzen is het schema opnieuw ingevuld. De marktprijzen zijn ingevuld op basis van recente inschrijvingsprijzen op groenonderhoudbestekken .

4 Verschillen in normen en bestede uren

Als er verschillen zijn tussen uurnormen en de bestede uren in Beemster, waar zijn dan verbeteringen mogelijk?

Aan de hand van het Excel blad is geanalyseerd of er grote verschillen zijn in kosten. Er is gekeken hoe de verschillen te verklaren zijn.

4.1 Uurbesteding

De verschillen tussen de normen en de daadwerkelijke tijdbesteding zijn niet zo groot. Concrete verbeterpunten blijken niet uit de cijfers. Wat wel uit de cijfers blijkt is dat met de ploeg van begin 2011 het werk goed op het kwaliteitsniveau A was te onderhouden. Door vertrek van twee medewerkers (2 fte) en de slechte zomer had men in 2011 moeite het kwaliteitsniveau te blijven halen. Wanneer medio 2012 nog een persoon (0,6 fte) vertrekt, zal kwaliteitsniveau A met de huidige bezetting niet haalbaar zijn. Vanuit die wetenschap is een bijstelling van het kwaliteitsniveau logisch. Handhaving van het kwaliteitsniveau is alleen mogelijk als de vertrekkende medewerkers worden vervangen of wanneer een deel van het werk wordt uitbesteed.

4.2 Kosten

Er zijn verschillen tussen de uurnormen en de marktprijzen. Dat is enerzijds te verklaren uit de uurtarieven. Commerciële partijen werken vaak met jongere mensen of lager geschoolde mensen. Daarnaast kunnen ze een hogere efficiëntie halen omdat ze puur het werk doen waardoor ze opdracht hebben. Externe partijen besteden geen tijd aan communicatie met bewoners of serviceverlening. Tenslotte werken marktpartijen vaak met ander materieel. Door specialisatie in bijvoorbeeld maaiwerk hebben ze het juiste materieel voor de juiste plek. De totale kosten verschillen nauwelijks, maar de verschillen in prijzen in de posten zijn soms groot. Kleine verschillen in de posten zijn verklaarbaar omdat bij de berekening van de marktprijzen de staartkosten onderaan de tabel zijn opgenomen.

Uit de cijfers kunnen alleen voorzichtige conclusies worden getrokken, omdat Gemeentewerken niet de uren bijhoudt per beheereenheid.

Bij het boomonderhoud zijn er verschillen in kosten voor de vta inspectie. Het schoffelwerk kost volgens de IMAG normen meer tijd dan de eenheidsprijzen in de markt. Hagen zijn juist volgens

de IMAG normen goedkoper dan de prijzen in de markt. Voor het onderhoud van het gras geldt dit ook. Echter de uurbesteding van Gemeentewerken per beheereenheid is niet bekend, waardoor niet per definitie gesteld kan worden dat de uurbesteding aan schoffelwerk relatief hoog is en dat voor boomonderhoud, hagen en gras relatief laag. Het kan ook zijn dat er een verschil zit tussen de IMAG normen en de prijzen in de markt.

5 Alternatieven

Welke alternatieven zijn er (voor de kwaliteit in relatie tot de kosten)?

De huidige beeldkwaliteit kan naar boven of beneden worden bijgesteld.

Met het eerder opgestelde rekenblad zijn frequenties aangepast of werkpakketten gewijzigd om bezuinigingen inzichtelijk te maken. Met aanpassing van de frequenties of de werkpakketten verandert ook het beeld buiten, voornamelijk is uitgegaan naar het bijstellen van het kwaliteitsbeeld van A+ of A naar niveau B.

5.1 Bijstellen kwaliteitsniveau

Als een lager onderhoudsniveau wordt toegepast, dan zal voornamelijk de frequentie van de werkzaamheden omlaag gaan. In het schema is een lagere frequentie toegepast op het gehele groenareaal. Wat dan zichtbaar wordt, is dat een besparing van ongeveer een ton mogelijk is. Dit is vergelijkbaar met bijna 2 fte.

Nuancering onderhoud

Geadviseerd wordt niet over de gehele linie de beeldkwaliteit te verlagen. Dit zal veel reacties geven uit de bevolking, nu al geven kleine bijstellingen veel negatieve reacties. Het is beter de beeldkwaliteit plaatselijk naar beneden bij te stellen of geleidelijk het beeld bij te stellen.

Op plekken die minder in het zicht liggen of op plekken met een meer natuurlijke of landschappelijke sfeer past prima een B kwaliteit. Vooral de bermen langs de dorpsranden kunnen met een veel lagere frequentie worden gemaaid en ook het bosplantsoen aan de dorpsranden of de randen van de sportvelden kunnen met minder onderhoud af.

Veel gemeenten passen een hoger onderhoudsniveau toe op bijzondere plekken zoals dorpsentrees, winkelcentra, of gemeentehuis of andere voorzieningen. Nu wordt de omgeving van het gemeentehuis nog zeer intensief onderhouden. Bovendien is de inrichting zeer intensief, buxushagen en buxuswolken, hoge hagen met vensters en veel vaste planten. Veel tijd en energie stopt men in deze omgeving. In tijden van bezuinigingen moet overwogen worden of dit hoge onderhoudsniveau nog wel gewaarborgd kan blijven. De frequentie van het onderhoud kan lager en de beeldkwaliteit kan naar niveau A in plaats van A+. Echter door de wijze van inrichten en de beheergroepen die zijn toegepast zal de tuin altijd veel onderhoud blijven vergen. Alleen ingrepen in de inrichting kunnen een tijdbesparing opleveren.

Het dorpscentrum van Middenbeemster en de dorpsentrees zijn aangekleed met bloembakken. In het centrum is ook veel aandacht besteed aan de verharding. De bloembakken vergen wel wat aandacht, maar in centrumgebieden of bij entrees zijn accenten wel gewenst.

In de wijken en dorpen wordt geadviseerd om de kwaliteit geleidelijk terug te brengen naar niveau B, omdat dit anders te veel reacties zal geven.

6 Besparingsopties

Welke besparingen zijn er mogelijk door groen om te vormen en welke investering is daarvoor nodig?

In hoofdstuk 2 is al beschreven welke specifieke kenmerken elk dorp of wijk heeft. Op basis hiervan is gekeken of er besparingen te genereren zijn door zaken aan te passen of te veranderen.

Zoals al uit het schema in paragraaf 3.1 valt op te merken, worden de kosten van het groenonderhoud bepaald door:

- Het type groen;
- De frequentie;
- De onderhoudsmethode;
- Het materieel en of het materiaal.

Daarnaast bepaalt natuurlijk ook nog de dagelijkse planning en fasering van het werk de efficiëntie van de inzet van de mensen en dus de kosten.

In 3.2 is al berekend wat de besparingen kunnen zijn als de frequenties worden bijgesteld. Feitelijk is een eerste bezuiniging al realiteit, twee medewerkers zijn afgevloeid. Medio 2012 volgt een derde medewerker.

In de hierna volgende paragrafen wordt gekeken hoe je met inzet van ander materiaal of materieel kosten kunt besparen. Daarnaast wordt gekeken of de methode van onderhoud anders kan. Tenslotte wordt ingegaan op het type groen. Welk type pas je toe en waar pas je die toe. Dure groentypen (of beheergroepen) kun je omvormen naar beter te onderhouden groen. Bij die omvormingen moet een aanpassing vanuit functioneel of visueel oogpunt ook wenselijk zijn.

Waar een omvorming een investering vergt, is die berekend en vervolgens is de terugverdientijd bepaald.

6.1 Materieel en methode

Bomen

Beemster ligt relatief dicht aan de kust en in een open polder. Boompalen staan gemiddeld langer bij een boom dan elders in het land. Veel boompalen moeten nog voordat de boom sterk genoeg is, vervangen worden. Dit kost tijd en een extra investering. Door boompalen van een betere kwaliteit toe te passen kan dit voorkomen worden. Het leveren en plaatsen van een normale boompaal kost ongeveer € 15,00. Een goede boompaal leveren en plaatsen kost € 19,00. Indien de normale

boompaal éénmaal vervangen moet worden kost dit dus 2x € 15,00= € 30,00 in plaats van eenmalig € 19,00.

Bosplantsoen en heesters

Momenteel wordt het bosplantsoen elke 2 á 3 jaar verjongd, waarbij de beplanting in een soort jeugd stadium geconserveerd wordt. Als gevolg van deze vorm van onderhoud (veelvuldig uitdunnen door de jaren heen) is de kwaliteit van de heesters behoorlijk achteruit gegaan en is het assortiment erg verarmt. In de berekening van de uurbesteding is zichtbaar dat het terugzetten veel tijd in beslag neemt. Voorstel is om het bosplantsoen op een dusdanige wijze te gaan beheren, dat er naar een toekomstbeeld wordt toegewerkt, toekomststruiken en -bomen worden zodanig vrijgezet, zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot volwassen exemplaren.

Voordelen hierbij zijn :

- De vitaliteit gaat vooruit
- De frequentie van het terugzetten kan omlaag (1x / 5 à 7 jaar).

In eerste instantie zal er wat meer tijd besteed moeten worden aan onkruidbeheersing, maar in combinatie met het verlagen van de beeldkwaliteit van het bosplantsoen aan de dorpsranden is zal dat meevallen.

Heesters

De heestervakken worden elke 2 tot 3 jaar teruggezet door afzetten of scheren. In het eerste jaar na het terugzetten vergt het onkruidbeheer extra aandacht. Het is daarom van belang een goede fasering en planning op te stellen voor het snoeiwerk en kritisch te kijken welk vak of welke soorten daadwerkelijk teruggezet moeten worden. Voorstel is de frequentie te verlagen naar éénmaal per 4 of 5 jaar. Enkele vakken moeten wellicht vanuit oogpunt van verkeerveiligheid vaker afgezet worden of worden omgevormd tot gras. Bodembedekkende heesters moeten zo min mogelijk worden afgezet. De eerste jaren na het afzetten kost het wieden erg veel tijd. Alleen als bodembedekkers daadwerkelijk aan verjonging toe zijn, is afzetten een optie. Maar op dat moment moet ook vervanging worden overwogen. Een bodembedekker vervangen voor heester scheelt erg veel tijd in het wieden.

Vakken met heesters én bomen kun je niet klepelen vanwege de bomen. Dergelijke vakken kunnen omgevormd worden tot gras met bomen of heestervak zonder bomen. Een goede afweging is dan wel essentieel, omdat het beeld er door verandert.

Klepelen met afzuigen is een erg efficiënte wijze van terugzetten, het biedt bovendien ARBO-technische voordelen. Op dit moment beschikt de gemeente Beemster niet over dergelijke machines. In de toekomst kan een dergelijke machine worden gehuurd of het terugzetten kan uitbesteed worden.

Bosmaaien

Wanneer een bosmaaier bermen maait of obstakels bijmaait, dan geeft dit vaak vuil op straat. Door de planning van het vegen af te stemmen op het maaiwerk voorkomt men veel vuil op straat (en daarmee toekomstig onkruid tussen de verharding). Tweemaal per jaar is er een afstemming mogelijk

Spuitplan

Waarschijnlijk wordt glyfosaatgebruik binnen onafzienbare tijd verboden voor gemeenten. Dit heeft grote gevolgen voor het onderhoud. Nu worden bijvoorbeeld boomspiegels nog samen met verharding gespoten. Dat kan in de toekomst niet meer. Dat betekent dat er meer tijd moet worden besteed aan onkruidbeheersing in de boomspiegels (schoffelen). Deze uren zijn er in principe niet. Grotere boomspiegels kun je inplanten, maar ook dan is schoffelen nodig. Eventueel kan een boomspiegel met een bosmaaier bij gemaaid worden, maar dat geeft een heel ander beeld.

Bij onkruid op verharding zijn wel alternatieven voorhanden zoals borstelen, branden, hetelucht of stoom.

In het kader van dit plan wordt het onkruidbeheer op verhardingen niet meegenomen, maar er is wel een raakvlak, daarom moet het spuitplan, het groenbeheerplan en de planning afgestemd worden op elkaar.

Bij een verbod op bestrijdingsmiddelen moet er beleid gemaakt worden waarin keuzen worden gemaakt tussen beeldkwaliteit en kosten.

Gras

In de gemeente Beemster zijn relatief veel grasbermen en sloten of singels met grastaluds aanwezig. De bermen van doorgaande wegen binnen en buiten de bebouwde kom worden door derden gemaaid met een klepelmaaier of cirkelmaaier. De bermen binnen de bebouwde kom en de gazontaluds worden door de eigen dienst gemaaid.

De steilere grastaluds zijn lastig te maaien. De wat bredere grastaluds worden met een kooimaaier gemaaid en randen worden met een bosmaaier bijgemaaid.

Voor de smalle steile grastaluds met obstakels is bosmaaien feitelijk de enige oplossing. Ten aanzien van de bredere taluds moet geïnventariseerd worden of er grondaanvullingen nodig zijn, zodat de kooimaaier zijn werk goed kan doen zonder dat de bosmaaier ingezet hoeft te worden.

Op dit moment gebruikt de gemeente een kooimaaier voor het maaiwerk. Zeker langs oevers en andere glooiingen is dit een goede machine, omdat elke kooi afzonderlijk kan kantelen. Een kooimaaier maait het gras mooi, maar de messen moeten regelmatig afgesteld worden en de messen zijn snel bot bij oneffenheden of onregelmatigheden in het

gras. Een cirkelmaaier geeft een iets minder mooi beeld, maar is effectiever, gemakkelijker in onderhoud en kan makkelijker nat gras maaien. Een cirkelmaaier kan glooiingen minder goed aan, wat een probleem kan zijn bij oevers of bijvoorbeeld de heuvels bij het gemeentehuis.

Wanneer de grasmaaimachine vervangen dient te worden (over 2 tot 3 jaar), kan een afweging worden gemaakt om over te gaan op een cirkelmaaier. Gezien de rijafstanden in Beemster is een zelfrijdende machine het meest gunstige.

6.2 Omvormingen

Omvorming is het aanpassen van groenvakken om een effectiever onderhoud mogelijk te maken. Niet elke omvorming is wenselijk. Als in een groenvak hoge heesters staan omdat ze bijvoorbeeld achtertuinen afschermen, dan kan van dat groenvak niet zomaar gras worden gemaakt.

Uit de schema's behorend bij paragraaf 3.1 en 3.2 kunnen de kosten per oppervlakte voor elke beheergroep gehaald worden. Vergelijking van de eenheidsprijzen laat zien welke besparingen er mogelijk zijn bij omvorming.

Bomen

Bomen zijn belangrijke structuurdragers, in de gemeente Beemster zijn ze vaak zichtbepalend. Toch moet naar de toepassing en plaats kritisch gekeken worden. Aan de noordrand van Middenbeemster staan bijvoorbeeld 3 rijen bomen, het is de vraag of 1 of 2 rijen niet voldoende zijn. Kap van een deel van de bomen kan overwogen worden. Echter het rooien van grote bomen kost ook vrij veel geld. Een dergelijke ingreep levert naar verwachting pas na 10 jaar geld op en zal veel weerstand onder bewoners geven.

Uit het schema blijkt dat knotbomen erg dure bomen zijn in onderhoud, ook vormbomen zijn wat duurder, maar omdat er weinig takafval bij vrijkomt, vallen de meerkosten nog mee. Rond de knotbomen moeten de bermen handmatig bijgemaaid worden.

Langs het Zuiderpad, Noorderpad en Kolkpad worden de knotbomen elk jaar geknot vanwege de beperkte groeiruimte. Dit is kostbaar en daarom moet bekeken worden of het ook anders kan. Het beheer van de bomen kan bijvoorbeeld worden overgedragen aan de bewoners of een landschapsbeheerorganisatie. De gemeente kan dit onderhoud faciliteren.

De kosten voor onderhoud van de knotbomen vervallen dan grotendeels, daar tegenover staat een geringe inzet van gemeentewerken in materieel en middelen.

Als dit niet lukt, dan moet overwogen worden om de helft van de knotwilgen weg te halen, het beeld blijft dan nagenoeg gelijk, maar de kosten worden gehalveerd.

Verwijderen knotbomen

(berekening op basis van beheerkosten gem. Beemster)

Kosten per stuk		<i>Eenheidsprijs</i>	<i>Totaal</i>
Kappen knotbomen	1 st	€45,00	€45,00
Afvoer groenafval	0,5 ton	€40,00	€20,00
			€65,00

Opbrengsten per stuk

	1 st	€22,44	€22,44
--	------	--------	---------------

Terugverdiëntijd

2,9 jaar

Totale investering	202 st	€65,00	€13.130,00
Totale besparing	202 st	€22,44	€4.532,88 per jaar
uitgaand van 50% verwijderen			

Groenvakken

De beplanting in het middelste deel van het voetpad aan de Kerkhoflaan kan vervangen worden door gras, zodat het pad veiliger wordt.

Ook langs het voetpad van de Dirck van Osslaan kan de hoge beplanting deels vervangen worden door gras om zo de sociale veiligheid te verhogen. Hierover is wel nader overleg met de omwonenden nodig omdat het beeld hierdoor wel veranderd.

Omvormen bosplantsoen naar gras

(berekening op basis van beheerkosten gem. Beemster)

Kosten per m2

		<i>Einheidsprijs</i>	<i>Totaal</i>
Rooien en afvoeren bosplantsoen	1 m2	€7,50	€7,50
Frezen	1 m2	€0,40	€0,40
Inzaaien	1 m2	€1,00	€1,00
			€8,90

Opbrengsten per m2

onderhoudskosten bosplantsoen	1 m2	€1,13
onderhoudskosten gras	1 m2	€0,25
		€0,88

Terugverdientijd

Totale investering	3120 m2	€8,90	€27.768,00	10,1 jaar
Totale besparing	3120 m2	€0,88	€2.745,60	per jaar

uitgaand van 10% omvormen

Omvormen heesters naar gras

(berekening op basis van beheerkosten gem. Beemster)

Kosten per m2

		<i>Einheidsprijs</i>	<i>Totaal</i>
Rooien en afvoeren opgaande heesters	1 m2	€7,50	€7,50
Frezen	1 m2	€0,40	€0,40
Inzaaien	1 m2	€1,00	€1,00
			€8,90

Opbrengsten per m2

onderhoudskosten opgaande heesters	1 m2	€3,67
onderhoudskosten gras	1 m2	€0,25
		€3,42

Terugverdientijd

Totale investering	2855 m2	€8,90	€25.409,50	2,6 jaar
Totale besparing	2855 m2	€3,42	€9.764,10	per jaar

uitgaand van 10% omvormen

Bepantingen op zichthoeken moeten vaker gesnoeid worden, daarom kunnen ze waar mogelijk beter gerooid worden en ingezaaid. In Beemster komt dit niet vaak voor, de hoeken zijn overzichtelijk over het algemeen.

Ook beplantingsranden langs wegen of paden kunnen worden voorzien van een lage afplantrand of grasrand, zodat randsnoei wordt voorkomen.

Bodembedekkende heesters zijn duurder dan andere heesters in onderhoud. Dat komt vooral omdat schoffelen niet mogelijk is en omdat er dus gewied moet worden.

Vakken met gedoornde heesters (bijvoorbeeld berberis/chaenomeles) zijn lastig te onderhouden, dit blijkt niet zozeer uit de eenheidsprijzen, omdat die niet genuanceerd zijn op dit punt. Bij renovaties en nieuwe aanleg wordt geadviseerd om geen doornstruiken toe te passen.

**Omvormen bodembedekkers naar heesters
(berekening op basis van beheerkosten gem. Beemster)**

Kosten per m2		<i>Einheidsprijs</i>	<i>Totaal</i>
Rooien en afvoeren bodembedekkers	1 m2	€5,00	€5,00
Frezen	1 m2	€0,40	€0,40
Leveren en aanbrengen lage heesters	1 m2	€15,00	€15,00
			€20,40
Opbrengsten per m2			
onderhoudskosten bodembedekkers	1 m2		€11,65
onderhoudskosten heesters	1 m2		€3,67
			€7,98
Terugverdientijd			2,6 jaar
Totale investering	358 m2	€20,40	€7.303,20
Totale besparing	358 m2	€7,89	€2.824,62 per jaar
uitgaand van 10% omvormen			

Bijzondere beplantingen

Uit het schema blijkt dat bloembakken, vaste planten, rozen en eenjarigen vrij dure beheergroepen zijn. Er moet dus kritisch gekeken worden waar dit wordt toegepast. Omdat deze beheergroepen slechts kleine oppervlakten beslaan, is de besparing gering bij het opheffen of omvormen van de vakken.

Deze bijzondere beplantingen kunnen eventueel gehandhaafd blijven tot de feesten van 2012, maar geadviseerd wordt om daarna alleen op zichtlocaties deze beheergroepen toe te passen, in de praktijk zal dan zeker de helft worden opgeheven.

Bloembakken of eenjarigen zijn geschikt als adoptiegroen bewoners kunnen individueel of als groep de beplanting adopteren en verzorgen. Als blijkt dat de beplanting onvoldoende zorg krijgt, kunnen vakken eenjarigen in het volgende jaar alsnog worden ingezaaid. Bloembakken kunnen worden verwijderd. De kosten voor omvorming van vakken van eenjarigen zijn niet berekend, feitelijk worden de vakken na het verwijderen in het najaar niet meer opnieuw aangeplant, maar ingezaaid. De kosten daarvan zijn nihil.

Omvormen rozen naar heesters

(berekening op basis van beheerkosten gem. Beemster)

Kosten per m2

		<i>Eenheidsprijs</i>	<i>Totaal</i>
Rooien rozen	1 m2	€5,00	€5,00
Frezen	1 m2	€0,40	€0,40
Leveren en aanbrengen lage heesters	1 m2	€15,00	€15,00
			€20,40

Opbredingen per m2

onderhoudskosten rozen	1 m2		€6,39
onderhoudskosten heesters	1 m2		€3,67
			€2,72

Terugverdientijd

7,5 jaar

Totale investering	242 m2	€20,20	€4.888,40
Totale besparing	242 m2	€2,72	€658,24 per jaar
uitgaand van 50% omvormen			

Omvormen vaste planten naar heesters

(berekening op basis van beheerkosten gem. Beemster)

Kosten per m2

		<i>Eenheidsprijs</i>	<i>Totaal</i>
Rooien en afvoeren vaste planten	1 m2	€4,00	€4,00
Frezen	1 m2	€0,40	€0,40
Leveren en aanbrengen lage heesters	1 m2	€15,00	€15,00
			€19,40

Opbredingen per m2

onderhoudskosten vaste planten	1 m2		€10,61
onderhoudskosten heesters	1 m2		€3,67
			€6,94

Terugverdientijd

2,8 jaar

Totale investering	888 m2	€19,40	€17.227,20
Totale besparing	888 m2	€6,94	€6.162,72 per jaar
uitgaand van 50% omvormen			

Omvormen van eenjarigen naar gras

(berekening op basis van beheerkosten gem. Beemster)

Kosten per m2

		<i>Eenheidsprijs</i>	<i>Totaal</i>
Inzaaien gras	1 m2	€1,00	€1,00
			€1,00

Opbrengsten per m2

onderhoudskosten eenjarigen	1 m2		€13,56
onderhoudskosten heesters	1 m2		€0,25
			€13,31

Terugverdientijd

			0,1 jaar
Totale investering	107 m2	€1,00	€107,00
Totale besparing	107 m2	€13,31	€1.424,17 per jaar
uitgaand van 50% omvormen			

Gras

Waar ruimte is aan de buitenranden van het dorp is een harde oever niet altijd nodig of wenselijk. Een meer natuurlijke overgang van het dorp naar het omringende landschap is wenselijk. Deze oevers kunnen omgevormd worden tot natuurlijke oevers, eventueel met een vooroever om afkalving te voorkomen. Op het vervangingsmoment van beschoeiingen kunnen de oude beschoeiingen verwijderd worden. Daarna mag de oever verruigen en worden de oevers slechts 2x per jaar gemaaid of geklepeld. De slootkant wordt meegenomen met het slootonderhoud.

Deze verandering geeft een heel ander beeld.

Het gras is niet langer strak, maar lang met diverse oeverplanten. Het is van belang dat omwonenden goed geïnformeerd worden als gekozen wordt voor deze aanpassing. Ondanks dat het een aanpassing van met name de maai-frequentie is, kun je hier ook spreken van een omvorming omdat het beeld echt anders wordt.

Het gras is na de omvorming niet meer met de kooimaaiër van de eigen dienst te maaien, omdat die met name geschikt is voor fijn maaiwerk. Het beste kunnen de extensief te maaien dorpsranden worden gemaaid door de aannemer. Die heeft al een groot deel van de bermen in onderhoud en hij heeft het geschikte materieel. Voor Gemeentewerken betekent deze omvorming met name een efficiëntieslag. Er worden minder uren besteed aan lastig te maaien grasstroken op plaatsen waar een ruiger gras wenselijk is. Gemeentewerken bespaart hiermee ongeveer 120 uur, die ze kunnen besteden aan het groen in de wijken.

De oppervlakte te maaien gras door de aannemer wordt verhoogd met 12.800 m².

Tuin bij het gemeentehuis

Geadviseerd wordt om de gemeentetuin in fasen om te vormen. De vakken waarin heermoes woekert, moeten aangepakt worden. Heermoes is alleen goed te verwijderen door het gebruik van chemische middelen. Vaste planten beschadigen daardoor ook. De vakken kunnen daarom beter na een spuitronde worden ingeplant met lage langbloeiende heesters.

Ook de buxuswolken vergen veel tijd (32 uur per jaar), er moet overwogen worden ze geheel of gedeeltelijk te verwijderen, echter dit tast het kenmerkende beeld wel aan.

Het maaien van de taluds kan sneller indien de taluds flauwer worden gemaakt.

Omvormen vaste planten naar heesters		Gemeentetuin	
(berekening op basis van beheerkosten gem. Beemster)			
Kosten per m2		<i>Eenheidsprijs</i>	<i>Totaal</i>
Rooien en afvoeren vaste planten	1 m2	€4,00	€4,00
Frezen	1 m2	€0,40	€0,40
Leveren en aanbrengen lage heesters	1 m2	€15,00	€15,00
			€19,40
Opbrengsten per m2			
onderhoudskosten vaste planten	1 m2		€10,61
onderhoudskosten heesters	1 m2		€3,67
			€6,94
Terugverdientijd			2,8 jaar
Totale investering	100 m2	€19,40	€1.940,00
Totale besparing	100 m2	€6,94	€694,00 per jaar
uitgaand van 100 m2 omvormen			
Rooien buxuswolken			
(berekening op basis van beheerkosten gem. Beemster)			
Kosten per m2		<i>Eenheidsprijs</i>	<i>Totaal</i>
Rooien buxuswolken	1 m2	€4,00	€4,00
Frezen	1 m2	€0,40	€0,40
Inzaaien	1 m2	€1,00	€1,00
			€5,40
Opbrengsten per m2			
onderhoudskosten buxuswolken	1 m2		€24,00
onderhoudskosten gras	1 m2		€0,25
			€23,75
Terugverdientijd			0,2 jaar
Totale investering	50 m2	€25,00	€1.250,00
Totale besparing	50 m2	€6,94	€347,00 per jaar
uitgaand van 50 m2 buxus			

Totaal pakket omvormingen

Indien over alle omvormingen overeenstemming wordt bereikt zijn de onderstaande investeringen nodig. Deze investeringen verdienen zichzelf terug binnen 2 tot 10 jaar. Geadviseerd wordt om omvormingen gefaseerd door te voeren, niet alleen om investeringen te spreiden, maar ook omdat bij omvorming naar heesters de eerste jaren onderhoud meer inspanning vergt omdat de grond geroerd is en de bodem nog niet bedekt is.

Het totale pakket is omvangrijk en niet elke investering verdient zich snel terug. Daarom moeten keuzen gemaakt worden welke omvormingen gedaan worden. Daarbij moet niet alleen gekeken worden naar besparingen, maar ook naar de effecten van de maatregelen.

Voor de knotbomen wordt geadviseerd eerst te kijken of het beheer bij bewoners of landschapsbeheergroepen neergelegd kan worden. Bij bosplantsoen is de terugverdientijd vrij lang, als dit omgevormd wordt, moet het een doel dienen, zoals verhoging van de sociale veiligheid. De omvorming van heesters naar gras verdient zich redelijk snel terug, maar kan alleen als de heesters geen afscherpende functie hebben. Omvorming van bodembedekkers, rozen en vaste planten naar heesters moeten gefaseerd worden, om pieken in onkruidbeheersing te voorkomen in de eerste twee jaar na omvorming.

Totaaloverzicht omvormingen	Investering	Besparing	terugverdientijd
Knotbomen verwijderen	€13.130,00	€4.532,88	
Van bosplantsoen naar gras	€27.768,00	€2.745,60	
Van heesters naar gras	€25.409,50	€9.764,10	
Van bodembedekkers naar heesters	€7.303,20	€2.824,62	
Van rozen naar heesters	€4.888,40	€658,24	
Van vasteplanten naar heesters	€17.227,20	€6.162,72	
Van eenjarigen naar gras	€107,00	€1.424,17	
Gemeentetuin	€1.920,00	€694,00	
	€1.250,00	€347,00	
Totaal	€99.003,30	€29.153,33	3,4 jr
Tijdsbesparing in uren door omvormingen		784 uur	
Tijdsbesparing in uren door uitbesteden oevers dorpsranden		120 uur	

6.3 Aandachtspunten

Werk- en taakverdeling

Eerder werkte Gemeentewerken met 4 ploegen van 2 mensen in de wijk. Voordeel van deze werkwijze was dat er betrokkenheid was bij de wijk. Om flexibeler en slagvaardiger te zijn, is besloten één grote groep te vormen die het werk gezamenlijk uitvoert. De medewerkers van Gemeentewerken zijn breed inzetbaar en taken zijn uitwisselbaar. Hierdoor zijn de taken goed te verdelen bij bijvoorbeeld pieken in het strooiwerk bij vorst of groeizaam weer in de zomer.

De betrokkenheid bij de wijk is hierdoor wellicht minder, maar het belang van een flexibele inzet van medewerkers weegt nu en in de toekomst zwaarder. Door de aanpassingen in de beeldkwaliteit, de omvormingen die de komende tijd doorgevoerd moeten worden, is het essentieel dat gemakkelijk op veranderingen ingespeeld kan worden. Dat kan alleen met een arbeidspool die breed inzetbaar is.

Klachtenafhandeling

Bij klachten van bewoners moet eenduidig gereageerd worden. Zeker in de toekomst is het van belang bij de verandering van de beeldkwaliteit. De klachtenafhandeling moet zoveel mogelijk bij 1 of 2 personen liggen, zodat er één lijn getrokken kan worden in de wijze van reageren. Dat scheelt waarschijnlijk veel extra werk buiten.

Inrichting

Banken en of obstakels in gras geven extra werk in het onderhoud. Waar mogelijk moeten ze bij nieuw aanleg of renovaties in verharding worden geplaatst. Banken moeten niet te dicht bij heesters worden geplaatst omdat er dan extra snoei nodig is.

Borden en palen moeten zoveel mogelijk voorkomen worden. Want niet alleen de borden en palen vergen onderhoud, maar ook het bijmaaien kost relatief veel tijd. Is elk paaltje wel nodig? En zijn verkeersborden wel nodig of kunnen ze gecombineerd worden met lantaarnpalen? Kunnen borden vervangen worden door belijning of symbooltegels?

Groenuitgifte

Plaatselijk is uitgifte van groen mogelijk, het huidige beleid op dit punt is aan vernieuwing toe.

Het principe van dit beleid wordt 'ja tenzij'. Daarbij moeten wel de randvoorwaarden voor uitgifte worden vastgesteld.

Wij adviseren de volgende punten op te nemen in de randvoorwaarden:

- Het groen mag geen onderdeel zijn van de hoofdgroenstructuur of wijkgroenstructuur;
- Het groen mag geen functie vervullen in als afscherming of speelruimte;
- Ter hoogte van het groen mogen geen kabels en leidingen aanwezig zijn.

Voordat tot uitgifte wordt overgegaan, moet nagedacht worden of plaatsing van een schutting of ander bouwwerk waar geen vergunning voor nodig is, storend kan zijn op de betreffende plaats. Als dat zo is, wordt het groen bij voorkeur niet uitgegeven.

Bewoners zullen alleen in koop of huur geïnteresseerd zijn als het groen iets toevoegt aan hun woonplezier, stroken aan achtertuinen of zijtuinen zijn interessant, groenstroken aan voorzijden meestal niet. Ook groenstroken langs watergangen met steile taluds zal men ook niet snel willen kopen of huren.

De wijken in Beemster zijn vrij rechtlijnig opgezet. Er zijn geen typische wijken uit de jaren zeventig of tachtig met veel snippergroen. Ook zijn er geen wijken of buurten met middenhoogbouw of strokenbouw waarbij tuinen direct grenzen aan (semi-)openbare groenstroken of tuinen. Meestal is er in Beemster sprake van eengezinswoningen waarbij achtertuinen aan elkaar grenzen. Bij kopgevels liggen zijtuinen of er is een strookje openbaar groen dat mogelijk uitgegeven kan worden.

Slechts op enkele plaatsen zijn er potentiële stroken die uitgegeven kunnen worden.

De uitgifte geeft veel administratieve kosten. Een echte besparing is hier naar verwachting niet mogelijk, als er bespaard kan worden zal de besparing beperkt blijven tot gemiddeld € 4,00 euro per m². Gemiddeld kan ongeveer 30 m² per adres worden uitgegeven. Dat zou per uitgifte een besparing zijn van € 120 per jaar.

Zelfwerkzaamheid

Zelfwerkzaamheid kan kosten besparen in het onderhoud, maar dit is alleen een duurzame oplossing als het onderhoud kan worden neergelegd bij een goed georganiseerde groep zoals een buurtvereniging of sportvereniging. Kleine groepen of gelegenhedsgroepen zijn te veel afhankelijk van enkele actieve leden. Bij hun vertrek bloedt een goed bedoeld initiatief vaak dood.

Bij paragraaf 6.2 is als bij de knotbomen en bij de bloembakken en eenjarigen beschreven dat deze beheergroepen voor zelfwerkzaamheid in aanmerking komen. Randen rond sportvelden kunnen uitbesteed worden aan de sportverenigingen.

Seizoenspieken

Veel gemeenten hebben een piek in het groenwerk in het groeiseizoen in de zomer. In de gemeente Beemster is er regelmatig een piek in de wintermaanden, dit komt door de combinatie van strooiwerk en snoeiwerk. Al eerder is aangegeven dat de frequentie van het snoeiwerk verlaagd kan worden, zo zal de piek in de winter minder groot zijn, de piek hangt dan nog voornamelijk samen met het winterweer. Door het opstellen van een snoeiplan kan het snoeiwerk efficiënter worden uitgevoerd. Het winterweer zal uiteindelijk bepalen of het snoeiplan versneld of vertraagd wordt uitgevoerd. Bij slecht winterweer kan het zijn dat er 1.100 uur wordt besteed aan strooien, bij goed weer is dat slechts 0 tot 150 uur.

6.4 Toekomst

De combinatie van voorstellen voor een ander groenonderhoud zal leiden tot tijdsparingen op de korte termijn.

Gezien het natuurlijke personeelsverloop in 2011 en 2012 staat men nu voor de keuze. Wordt beeldkwaliteit A vastgehouden en moet het tekort aan menskracht dus opgevangen worden of wordt gekozen voor beeldkwaliteit B inclusief de omvormingen zodat met de huidige omvang van gemeentewerken het werk uitgevoerd kan worden?

In de toekomst zal door de uitbreiding van het groenareaal bij de bouw van Leeghwater 3, het 4^e kwadrant en Zuidoostbeemster I en II de hoeveelheid werk weer toenemen. Ook kan verandering in de wetgeving op het gebied van het gebruik van chemische middelen meer werk met zich meebrengen.

Voor de toekomst kan bij uitbreiding van het areaal het best geopteerd worden een deel van het groenwerk uit te besteden, zodat het werk flexibel ingevuld kan worden. Welk werk wordt uitbesteed kan later ingevuld worden, waarbij het uitgangspunt moet zijn; 'doe waar je goed in bent'. Voor Gemeentewerken is dan vooral van belang dat de betrokkenheid die de medewerkers hebben bij hun gemeente wordt benut, evenals de servicegerichte instelling. Gebieden of werkzaamheden waar service en betrokkenheid minder van belang zijn, kunnen uitbesteed worden. Ook werkzaamheden die specialistische kennis of machines vereisen kunnen worden uitbesteed.

Nu al zijn het bedrijventerrein en de grasbermen uitbesteed. In de toekomst valt te denken aan het sportveldenbeheer (ongeveer 900 uur), grootschalig snoeiwerk of specialistisch boomonderhoud. Het sportveldenbeheer valt buiten de eerder benoemde 11.000 uur voor het groenonderhoud.

Een andere mogelijkheid om het tekort in menskracht bij uitbreiding van het areaal of veranderende wetgeving op te vangen is samenwerking met buurgemeenten of inhuur van menskracht bij het regionale sociale werkvoorzieningschap.

Bij nieuwbouw is het van belang dat de juiste beplanting op de juiste plaats terecht komt en dat de juiste soorten worden toegepast. Ook moet goed nagedacht worden over de inrichting van taluds. Die moeten flauw genoeg zijn om te maaien (lieftst 1:4) en er moet ruimte zijn om het slootonderhoud uit te voeren (minimaal 5 meter).

Bij de invulling van nieuwbouwplannen moet dus goed en kritisch gekeken worden naar de invulling van het groen om zo onnodige kosten in de toekomst te voorkomen.